

Advies 18/2018 van 28 februari 2018

Betreft: Adviesaanvraag over het voorontwerp van decreet van de Waalse Regering betreffende de verzekeringsinstellingen houdende wijziging van het Waals Wetboek van Sociale Actie en Gezondheid (CO-A-2018-003)

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ;

Gelet op de wet van 8 december 1992 *tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens* (hierna WVP), inzonderheid artikel 29;

Gelet op de adviesaanvraag van Mevrouw Alda Greoli, Minister van Sociale Actie, Gezondheid, Gelijke kansen, Openbaar ambt en Administratieve Vereenvoudiging, ontvangen op 8 januari 2018;

Gelet op het verslag van de heer Joël Livyns

Brengt op 28 februari 2018 het volgend advies uit:

De Commissie vestigt er de aandacht op dat er recent nieuwe Europese regelgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens werd uitgevaardigd: de Verordening betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens. Deze akten verschenen in het Europese Publicatieblad van 4 mei 2016^[1].

De verordening, meestal AVG (algemene verordening gegevensbescherming) genaamd, is van kracht geworden twintig dagen na publicatie, nl. op 24 mei 2016 en wordt, twee jaar later, automatisch van toepassing, zijnde op 25 mei 2018. De richtlijn moet via nationale wetgeving omgezet worden tegen uiterlijk 6 mei 2018.

Voor de Verordening betekent dit dat vanaf 24 mei 2016, gedurende de uitvoeringstermijn van twee jaar, op de lidstaten enerzijds een positieve verplichting rust om alle nodige uitvoeringsbepalingen te nemen en anderzijds ook een negatieve verplichting, de zogenaamde "onthoudingsplicht". Laatstgenoemde verplichting houdt in dat er geen nationale wetgeving mag worden uitgevaardigd die het door de Verordening beoogde resultaat ernstig in gevaar zou brengen. Ook voor de Richtlijn gelden gelijkaardige principes.

Het verdient dan ook aanbeveling om desgevallend nu reeds op deze akten te anticiperen. Het behoort in de eerste plaats aan de adviesaanvrager(s) toe om hiermee rekening te houden in zijn (hun) voorstellen of ontwerpen. De Commissie heeft in onderhavig advies, in de mate van het mogelijke en onder voorbehoud van mogelijke bijkomende toekomstige standpunten, alvast gewaakt over de hoger geschetste negatieve verplichting.

I. ONDERWERP VAN DE AANVRAAG

1. De Minister van Sociale Actie, Gezondheid, Gelijke kansen, Openbaar ambt en Administratieve Vereenvoudiging, mevrouw Alda Greoli, vraagt het advies van de Commissie over een

^[1] Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)

Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=OJ:L:2016:119:TOC>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/?uri=OJ%3AL%3A2016%3A119%3ATOC>

voorontwerp van decreet betreffende de verzekeringsinstellingen houdende wijziging van het Waals Wetboek van Sociale Actie en Gezondheid (hierna "het voorontwerp van decreet").

2. Ingevolge het grondwettelijk akkoord voor de 6de Staatshervorming, afgesloten op 11 oktober 2011 en ingeschreven in de bijzondere wet van 6 januari 2014 (B.S. 31 december 2014), beoogt het voorontwerp van decreet het inschrijven in het Waals Wetboek van Sociale Actie en Gezondheid (vrije vertaling) «*van de grondslagen van een Waalse sociale bijstandsverzekering, het formaliseren van de opening van de rechten en de werking, de inschrijving van de rol van de Waalse verzekeringsinstellingen waaronder de ziekenfondsen, en [...] de openbare ziekenfondsen [...] via het verstrekken van bijstand en gezondheidszorg*» (Memorie van toelichting, blz. 6).

3. Het voorontwerp van decreet gaat over tot een erkenning van de "Waalse verzekeringsinstellingen", meer bepaald:
 - de Waalse gewestelijke maatschappijen van onderlinge bijstand (op basis van artikel 43bis van de wet van 6 augustus 1990 betreffende de ziekenfondsen en de landsbonden van ziekenfondsen) en dit als aparte, juridische entiteiten die exclusief opgericht zijn om de middelen te beheren die nodig zijn voor de Waalse sociale bijstandsverzekering; deze maatschappijen van onderlinge bijstand zijn samengesteld uit een groepering van ziekenfondsen die bij eenzelfde landsbond zijn aangesloten.
 - de Hulpkas voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (HZIV);
 - Kas HR Rail
(Artikel 3, 10° van het voorontwerp van decreet *juncto* Memorie van toelichting, blz. 7).

4. De verzekeringsinstellingen nemen de rechten en plichten over van de ziekenfondsen, landsbonden van ziekenfondsen, HZIV en de Kas der geneeskundige verzorging HR Rail (artikel 29 van het voorontwerp van decreet *juncto* Memorie van Toelichting, blz. 10).

II. ONDERZOEK VAN DE AANVRAAG

1. Toepassing van de KBSZ-wet en advies van het Sectoraal comité van de Sociale Zekerheid

5. De Commissie stelt vast dat de prestaties van de gewestelijke verzekeringsinstellingen verschillende uitwisselingen en/of koppelingen van persoonsgegevens tussen overheidsdiensten met zich meebrengen. Dergelijke uitwisselingen van persoonsgegevens tussen overheidsdiensten zijn dikwijls onderworpen aan een verplichte voorafgaande machtiging¹. Desgevallend moet dit machtigingsmechanisme in de praktijk geëerbiedigd worden nog voor het bedoelde gegevensverkeer operationeel wordt.
6. De Commissie verzoekt bovendien om in het voorontwerp van decreet uitdrukkelijk de principes te vermelden van "e-governement"², die erkend zijn in de constante rechtspraak van de Commissie, gelet op hun meerwaarde voor de bescherming van de privacy:
- a. de eenmalige gegevensinzameling (vraag als overheid niet wat je al weet);
 - b. het gebruik van authentieke bronnen³;
 - c. de terbeschikkingstelling van authentieke bronnen via dienstenintegrators⁴.
7. Dergelijke preciseringen zijn evenwel niet noodzakelijk op de dubbele voorwaarde dat de verzekeringsinstellingen bedoeld in het voorontwerp van decreet aangesloten zijn bij het netwerk van de Kruispuntbank van Sociale Zekerheid (KBSZ), als een instelling van sociale zekerheid als bedoeld in artikel 2, 2° van de KBSZ-wet⁵ (zoals de verzekeringsinstelling HZIV) en/of als een instelling die aangesloten is bij het secundair netwerk van de KBSZ (zoals dat ook het geval is voor HZIV)⁶. Zo hebben de ziekenfonds vandaag toegang tot de gegevens van de KBSZ via hun aansluiting op het secundair netwerk, meer in het bijzonder via het RIZIV⁷. De Commissie vertrekt van het standpunt dat er daarom moet worden op toegezien dat de gewestelijke ziekenfondsen wel degelijk zijn ingeschreven in dit secundair netwerk. Wanneer er voor een of andere verzekeringsinstelling twijfel bestaat over zijn aansluiting bij het KBSZ, verduidelijkt de Commissie dat het de aanvrager vrij staat om uitdrukkelijk te voorzien in de aansluiting van die instelling bij de KBSZ via het voorontwerp van decreet, of,

¹ Zie bv. artikel 36bis WVP.

² Voor de redactie kan inspiratie gevonden worden in artikel 13 van de wet van 5 mei 2014 houdende verankering van het principe van de unieke gegevensinzameling in de werking van de diensten en instanties die behoren tot of taken uitvoeren voor de overheid en tot vereenvoudiging en gelijkschakeling van elektronische en papieren formulieren: "De participerende overheidsdiensten zamelen, nadat zij hiervoor de nodige machtigingen verworven hebben, de elektronisch beschikbare gegevens die worden aangeboden via de federale dienstenintegrator in bij deze laatste. De participerende overheidsdiensten zamelen gegevens waarover ze beschikken in uitvoering van het eerste lid niet meer in bij de betrokkene, zijn lasthebber of zijn wettelijke vertegenwoordiger. Participerende overheidsdiensten die beschikken over een rechtstreekse toegang tot een authentieke bron hergebruiken de gegevens die erin beschikbaar zijn en mogen deze gegevens niet langer inwinnen bij de betrokkene, zijn lasthebber of wettelijke vertegenwoordiger."

³ Zie aanbeveling van de Commissie nr. 09/2012 van 23 mei 2012 in verband met authentieke gegevensbronnen in de overheidssector.

⁴ Zie aanbeveling van de Commissie nr. 03/2009 van 1 juni 2009 in verband met integratoren in de overheidssector.

⁵ Wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid.

⁶ Zie voor de primaire en secundaire netwerken van de KBSZ de omschrijving op de website van de KBSZ op de volgende pagina <https://www.ksz-bcss.fgov.be/nl/over-de-ksz/opdrachten/structuur-van-het-netwerk>

⁷ Ibid.

om overeenkomstig artikel 18 van de KBSZ-wet, eventueel te voorzien in een uitbreiding van het KBSZ-netwerk via een federaal koninklijk besluit .

2. De aansluiting van de zorgverstrekkers bij een dienstenintegrator en bevoegdheid van een Toezichtscomité

8. De Commissie stelt eveneens vast dat het raadzaam is om het gegevensverkeer en/of de koppeling van gegevens tussen de gewestelijke verzekeringsinstellingen en de zorgverstrekkers op een gepaste manier te omkaderen, met name vanuit het oogpunt van de beveiliging van gegevens en het toegangsbeheer⁸. De Commissie verzoekt hier om erover te waken dat de gegevens die worden uitgewisseld met de zorgverstrekkers via een geschikte dienstenintegrator en de betrokken gegevensuitwisselingen zouden onderworpen worden aan de administratieve controle van een onafhankelijk toezichtscomité.

3. Verwerking van gezondheidsgegevens:

9. Aangaande de verwerking van persoonsgegevens betreffende de gezondheid door de gewestelijke verzekeringsinstellingen, vestigt de Commissie ook de aandacht op het feit dat in de WVP, deze categorie persoonsgegevens ook onderworpen is aan een verhoogd beschermingsniveau. Een verwerking van dergelijke gegevens is in principe zelfs verboden (artikel 7, § 1, WVP), behalve in de gevallen die in artikel 7, § 2, WVP, zijn opgesomd. Eén van die uitzonderingsgevallen betreft bijvoorbeeld de situatie waarin de verwerking verplicht is gesteld door een wet om redenen van zwaarwegend algemeen belang. Een andere uitzondering betreft de schriftelijke toestemming van de betrokkenen.
10. De Commissie verzoekt om in het ontwerp (of in de Memorie van toelichting) een keuze te maken voor de grondslag die zal weerhouden worden om de verwerking van medische gegevens in het kader van de verstrekte dienstverlening door de Waalse verzekeringsinstellingen te rechtvaardigen, en stelt voor om hier te kiezen voor de basis als bedoeld in artikel 7, §2 c) van de WVP, met name, de toepassing van de sociale zekerheid (equivalent, vanuit het oogpunt van de wettelijke basis, onder artikel 9.2 van de AVG⁹).

⁸ De Commissie verwijst meer bepaald naar haar uiteenzettingen over de noodzaak van een strikt toegangsbeheer tot gezondheidsgegevens, in het kader van de verplichtingen voor de verzekeringsinstellingen inzake gegevensbeveiliging (considerans 17).

⁹ Artikel 9.2. h van de AVG : « de verwerking is noodzakelijk voor doeleinden van preventieve of arbeidsgeneeskunde, voor de beoordeling de arbeidsgeschiktheid van de werknemer, medische diagnoses, het verstrekken van gezondheidszorg of sociale diensten of behandelingen dan wel het beheren van gezondheidszorgstelsels en -diensten of sociale stelsels en diensten, op grond van Unierecht of lidstatelijk recht, of uit hoofde van een overeenkomst met een gezondheidswerker en behoudens de in lid 3 genoemde voorwaarden en waarborgen ».

11. Bovendien en meer in het algemeen verzoekt de Commissie om in het voorontwerp van decreet uitdrukkelijk te verwijzen naar de toepassing van de WVP. De aanvrager mag zich hiervoor vrij laten inspireren door de wetgeving betreffende de Vlaamse sociale bescherming en bijvoorbeeld bepalen dat de Waalse verzekeringsinstellingen « *persoonsgegevens verzamelen en verwerken en ze ondereen uitwisselen, inclusief de gegevens bedoeld onder de artikelen 6 en 7 van de wet van 8 december 1992, uit bekommernis voor de bescherming van de privacy van (gebruikers)*» (zie meer bepaald artikel 41 van het decreet van 24 juni 2016 houdende de Vlaamse sociale bescherming¹⁰).
12. De Commissie vestigt overigens de aandacht op de andere voorwaarden met betrekking tot de verwerking van medische gegevens als bepaald in de WVP en ook in artikel 25 van het uitvoeringsbesluit van 13 februari 2001, die hierna worden uiteengezet:
- a) De gegevens moeten in principe worden ingezameld bij de betrokkene zelf (artikel 7, §5, 1ste lid);
 - b) de verantwoordelijke voor de verwerking dient een lijst bij te houden van categorieën van personen die de gegevens mogen raadplegen. Deze personen moeten gebonden zijn aan een vertrouwelijkheidsplicht (artikel 25, 1°, 2° en 3° van het uitvoeringsbesluit);
 - c) bij de informatieverstrekking aan de betrokkenen of in de aangifte bij de Commissie dienen bijkomende punten te worden vermeld, waaronder de wettelijk basis die de verwerking van gezondheidsgegevens in dergelijke gevallen toelaat (artikel 25, 4° van het uitvoeringsbesluit);
 - d) de verwerking dient in principe onder de verantwoordelijkheid van een "beroepsbeoefenaar in de gezondheidszorg" te gebeuren (artikel 7, §4 WVP);
 - e) Zoals eerder vermeld, is voor bepaalde mededelingen van gezondheidsgegevens, een voorafgaande machtiging vereist van de afdeling Gezondheid van het Sectoraal Comité

¹⁰ Decreet van 24 juni 2016 houdende de Vlaamse sociale bescherming: « *In dit artikel wordt verstaan onder:*

1° VAPH: het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, opgericht bij artikel 3 van het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap;

2° toegangspoort: de toegangspoort, vermeld in artikel 2, § 1, 51°, van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp;

3° wet van 8 december 1992: de wet van 8 december 1992 betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.

Het VAPH, de toegangspoort, het agentschap en de zorgkassen registreren en verwerken persoonsgegevens en wisselen onder elkaar persoonsgegevens uit, inclusief gegevens als vermeld in artikel 6 en 7 van de wet van 8 december 1992, met zorg voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de gebruikers. De registratie, verwerking en uitwisseling hebben betrekking op de persoonsgegevens die noodzakelijk zijn voor de toekenning van de tegemoetkomingen overeenkomstig de pijler van de Vlaamse sociale bescherming. De voormelde instanties vragen, met toepassing van de regelgeving tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, de nodige machtigingen voor de toegang tot en het gebruik van persoonsgegevens, inclusief gegevens als vermeld in artikel 6 en 7 van de wet van 8 december 1992, uit externe gegevensbronnen.

De instanties, vermeld in het tweede lid, bezorgen aan de Vlaamse Regering alle gegevens met het oog op de beleidsvoering voor het Vlaamse welzijns- en gezondheidsbeleid. Die gegevens zijn geanonimiseerd. De Vlaamse Regering bepaalt welke gegevens bezorgd worden, alsook de wijze waarop en de periodiciteit waarmee de gegevens bezorgd worden. »

van de Sociale Zekerheid en van de Gezondheid (zie meer bepaald artikel 15 van de KBSZ-wet).

13. De Commissie verduidelijkt evenwel dat vanaf 25 mei 2018, voor de betrokken gegevens bepaalde van deze verplichtingen wegvallen krachtens artikel 9.3 van de AVG, tenzij de Belgische staat gebruik maakt van de mogelijkheid die de AVG heeft gelaten om in haar nationale wet bijkomende voorwaarden in te voegen die betrekking hebben op de verwerking gezondheidsgegevens (artikel 9.4 van de AVG).
14. Zo is het principe om gezondheidsgegevens in te zamelen bij de betrokken personen geen verplichting in de AVG.
15. Ook zal vanaf 25 mei 2018 de verplichting om de gezondheidsgegevens te laten verwerken door een beroepsbeoefenaar in de gezondheidszorg niet langer van toepassing zijn als, zoals dat het geval is voor de verzekeringsinstellingen "*de verwerking noodzakelijk is met het oog op de uitvoering van verplichtingen en de uitoefening van specifieke rechten van de verwerkingsverantwoordelijke of de betrokkene op het gebied van het arbeidsrecht en het sociaalzekerheids- en socialebeschermingsrecht, voor zover zulks is toegestaan bij Unierecht of lidstatelijk recht of bij een collectieve overeenkomst op grond van lidstatelijk recht die passende waarborgen voor de grondrechten en de fundamentele belangen van de betrokkene biedt.*"¹¹.
16. En tot slot wordt ook de verplichting voor de verantwoordelijke voor de verwerking om een lijst bij te houden van de categorieën personen die gemachtigd zijn de gegevens te raadplegen niet langer verplicht door de AVG. Evenwel onder invloed van de AVG en gelet op de gevoelige aard van de gegevens (betreffende de gezondheid) die zullen bewaard worden in het raam van het voorontwerp, zoals eerder vermeld, benadrukt de Commissie het belang van een strikt en passend gebruikers- en toegangsbeheer¹² met het oog op een hoog betrouwbaarheidsniveau bij de elektronische identificatie en authenticatie van de gebruikers en dit gelet op de verplichting inzake gegevensbeveiliging ten laste van de verzekeringsinstellingen en hun eventuele verwerkers (artikel 32 AVG).

¹¹ Art. 9(2)b AVG.

¹² Zie Aanbeveling nr. 01/2008 van 24 september 2008 met betrekking tot het gebruikers- en toegangsbeheer in de overheidssector

https://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_01_2008_1.pdf.

17. Betreffende de verplichte voorafgaande machtiging (voorwaarde e), waarvan de AVG toestaat dat de Lidstaten ze behouden (artikel 36.5 AVG¹³). Hierom acht de Commissie het opportuun dat de aanvrager daarnaar verwijst in het voorontwerp van decreet, naar voorbeeld van het voormelde decreet van de Vlaamse Overheid¹⁴. De Commissie verwijst in dit verband naar de aanbevelingen als omschreven onder titel 1 van dit advies (toepassing van de KBSZ-wet en het advies van het Sectoraal comité van de Sociale Zekerheid).

OM DEZE REDENEN,

Op voorwaarde dat rekening wordt gehouden met de opmerkingen in de consideransen 7, 8, 9, 10, 16 en 17 die met zich meebrengen dat:

- de verzekeringsinstellingen als bedoeld in het voorontwerp van decreet aangesloten zijn op het netwerk van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KBSZ), en voor hun gegevensmededelingen onderworpen zijn aan de verplichting van voorafgaande machtiging van het Sectoraal comité van de Sociale Zekerheid en dit ofwel als instelling van sociale zekerheid als bedoeld in artikel 2, 2° van de KBSZ-wet, ofwel als instelling die aangesloten is op het secundair netwerk van de KBSZ (considerans 7);
- een gepaste dienstenintegrator wordt aangeduid ter omkadering van de gegevensmededelingen tussen verzekeringsinstellingen en zorgverstrekkers en dat een toezichtscomité wordt aangeduid, belast met de technische en administratieve beveiliging van de gegevensstromen (considerans 8);
- de wettelijke basis voor de gegevensverwerkingen van de verzekeringsinstellingen uitdrukkelijk wordt omschreven (considerans 11);
- het voorontwerp van decreet wordt aangepast zodat rekening wordt gehouden met de specifieke regels van artikel 7 van de WVP (inzamelen van gezondheidsgegevens bij de betrokken personen) en artikel 25 van het koninklijk besluit van 13 februari 2001 (aanduiden van de categorieën personen die toegang hebben tot de gezondheidsgegevens en de verwerking van die gegevens voorleggen aan een beroepsbeoefenaar in de gezondheidszorg) waarbij in de Memorie van Toelichting nauwkeurig wordt omschreven dat deze verplichtingen niet langer gelden vanaf de inwerkingtreding van de AVG (25 mei 2018), tenzij de Belgische Staat opnieuw een dergelijke verplichting invoert in haar nationale wetgeving op grond van artikel 9.4 van de AVG (consideransen 13 tot 17);

¹³ Artikel 36.5 van de AVG: « Niettegenstaande lid 1 kunnen de verwerkingsverantwoordelijken lidstaatrechtelijk ertoe worden verplicht overleg met de toezichthoudende autoriteit te plegen en om haar voorafgaande toestemming te verzoeken wanneer zij met het oog op de vervulling van een taak van algemeen belang verwerken, onder meer wanneer verwerking verband houdt met sociale bescherming en volksgezondheid. »

¹⁴ Artikel 41 van het Decreet van 24 juni 2016 houdende de Vlaamse sociale bescherming

- in het decreet wordt verwezen naar een strikt gebruikers- en toegangsbeheer en naar gepaste technische en organisatorische maatregelen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens (considerans 17);

verleent de Commissie een **gunstig** advies voor het voorontwerp van decreet betreffende de verzekeringsinstellingen houdende wijziging van het Waals Wetboek van Sociale Actie en Gezondheid.

De Wnd. Administrateur,

De Voorzitter,

(get.) An Machtens

(get.) Willem Debeuckelaere